

اللَّهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

دانشگاه اراک

دانشکده علوم انسانی

کارشناسی ارشد الهیات (علوم قرآن و حدیث)

عنوان پایان نامه

**بررسی و تبیین الگوهای رفتاری شیعه از نگاه امام باقر و امام صادق
(علیهما السلام)**

پژوهشگر

کیهان باجولوند

استاد راهنما

دکتر ابراهیم ابراهیمی

استاد مشاور

دکتر علی حسن بیگی

زمستان ۱۳۹۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عنوان پایان نامه

بررسی و تبیین الگوهای رفتاری شیعه از نگاه امام باقر و امام

صادق (علیهما السلام)

توسط:

کیهان باجولوند

پایان نامه

ارائه شده به مدیریت تحصیلات تکمیلی به عنوان بخشی از فعالیت های تحصیلی لازم
برای اخذ درجه کارشناسی ارشد در رشته الهیات و معارف اسلامی

از

دانشگاه اراک

اراک-ایران

ارزیابی و تصویب شده توسط کمیته پایان نامه با درجه:

دکتر ابراهیم ابراهیمی (استاد راهنما).....

دکتر علی حسن بیگی (استاد مشاور).....

دکتر محمدرضا قاسمی (داور داخلی).....

دی ۱۳۹۲

تقدیم به بزرگ بانویی که دوازده آفتاب، بر محور او در طوافند...

مایلم حاصل کارم را که در برابر عظمت و احتشام بانوی مکرم اسلام "فاطمه" (سلام

الله علیها) اثری بسیار ناچیز و چون قطره‌ای در برابر اقیانوس بیکران است،

شمرسارانه و فروتنانه به کوششی جوشیده از دامان نبوت تقدیم کنم تا که قبول افتد و چه در

نظر افتد.

تقدیر و سپاس

شکر شایان نثار ایزد منان که توفیق را رفیق راهم ساخت تا این پایان نامه را به اتمام برسانم و به مصداق «من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق» بسی شایسته است از استاد فرهیخته و فرزانه جناب آقای **دکتر ابراهیم ابراهیمی** که با کرامتی چون خورشید، سرزمین دل را روشنی بخشیدند و گلشن سرای علم و دانش را با راهنمایی-های کار ساز و سازنده بارور ساختند؛ تقدیر و تشکر نمایم، و با امتنان بیکران از مساعدت‌های بی شائبه‌ی استاد مشاورم؛ جناب آقای **دکتر علی حسن بیگی**، و نیز تشکر و سپاس از استاد دانشمند و پر مایه‌ام جناب آقای **محمد مهدی حقی** که از محضر پر فیض تدریسشان، سال‌ها بهره‌ها برده‌ام. همچنین جا دارد از استاد محترم جناب آقای **دکتر سید علی حسینی زاده** از اساتید حوزه اسلامی دانشگاه امیرکبیر تهران، که از مشاوره‌های ارزنده و پیشنهادات کارساز ایشان در انتخاب روش مناسب برای انجام این پایان نامه استفاده کرده، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌نمایم.

همچنین از **پدر و مادر عزیز**، دلسوز و مهربانم که آرامش روحی و آسایش فکری فراهم نمودند تا با حمایت‌های همه جانبه در محیطی مطلوب، مراتب تحصیلی و نیز پایان نامه درسی را به نحو احسن به اتمام برسانم؛ سپاسگزاری نمایم.

و با تشکر خالصانه خدمت همه کسانی که به نوعی مرا در به انجام رساندن این مهم یاری نموده‌اند. شکر خدا که هر چه طلب کردم از خدا بر منتهای همت خود کامران شدم.

چکیده

«بررسی الگوهای رفتاری شیعه از نگاه امام باقر (ع) و امام صادق (ع)» عنوان پژوهشی است

که به بررسی الگوهای اجتماعی، فرهنگی و سیاسی از منظر این بزرگواران می پردازد.

انسان به گونه‌ای آفریده شده است که گویا الگو پذیری در سرشت وی نهادینه شده است. الگو نمونه عینی و مشهود یک فکر و عمل در ابعاد گوناگون است که برای رسیدن به کمال، از سوی دیگران پیروی می‌شود. اسوه‌های مطلوب و برجسته عامل تحرک انسان‌ها به سوی کمال و تعالی هستند. وجود الگوهای عملی شایسته در مکتب اسلام دلیل حقانیت و درستی آموزه‌های آن مکتب است که به طور صریح، امکان پای‌بندی به آموزه‌های آن را اعلام می‌دارد. شناخت الگوهای رشید و بالنده موجب به کار افتادن استعدادهای راکد و عامل پیش‌گیری از انحراف است.

از آنجا که تأثیر پذیری انسان از الگو امری انکار ناپذیر است، ما به عنوان شیعه وظیفه داریم پیشوایان دین خود را به عنوان الگو و امام پذیرفته تا با پیروی از ایشان به سعادت دنیوی و اخروی دست یابیم. از این رو ما در این پژوهش مجالی را برای علاقمندان به عترت فراهم آورده‌ایم تا با تأسی از ایشان، بتوانند شیعه‌ی واقعی اهل بیت (علیهم السلام) باشند.

کلید واژه: الگوهای رفتاری، شیعه، امام باقر (ع)، امام صادق (ع).

فهرست مطالب

عنوان صفحه

فصل اول - کلیات

- ۱-۱ بیان مسئله و اهمیت موضوع ۱
- ۲-۱ اهداف تحقیق ۲
- ۳-۱ سؤالات تحقیق ۲
- ۴-۱ فرضیه‌ها ۳
- ۵-۱ پیشینه تحقیق ۳
- ۶-۱ کاربرد تحقیق ۴
- ۷-۱ روش تحقیق ۵

فصل دوم - مباحث نظری

بخش اول: مفهوم الگوهای رفتاری

- مقدمه ۷
- ۱-۱-۲ الگوهای رفتاری ۹
- ۲-۱-۲ روش الگوسازی ۱۰
- ۳-۱-۲ اهمیت و ضرورت الگوهای رفتاری ۱۰
- ۴-۱-۲ فواید به کارگیری الگوهای رفتاری ۱۲

بخش دوم: شیعه شناسی

- ۱۴..... ۱-۲-۲ شیعه در لغت
- ۱۴..... ۲-۲-۲ شیعه در اصطلاح
- ۱۵..... ۳-۲-۲ پیدایش شیعه
- ۱۶..... ۴-۲-۲ اوصاف و ویژگی‌های شیعیان واقعی
- ۱۶..... ۱-۴-۲-۲ اهمیت و ضرورت شناخت وظایف و صفات شیعه
- 20..... ۲-۴-۲-۲ امتیازات شیعیان
- ۲۰..... ۳-۴-۲-۲ افتخارات شیعیان
- ۲۰..... ۴-۴-۲-۲ خصوصیات محبین و شیعیان امیرالمؤمنین
- 21..... ۵-۴-۲-۲ اعمال شیعیان
- ۲۱..... ۶-۴-۲-۲ اصناف شیعیان
- ۲۱..... ۷-۴-۲-۲ وظایف شیعیان

بخش سوم: تجلی توصیه‌های صادقین (ع) در شیعیان

- ۲۳..... مقدمه
- ۲۴..... ۱-۳-۲ جابر بن حیان، پدر علم شیمی
- ۲۶..... ۲-۳-۲ هشام بن حکم، قهرمان مناظره
- ۲۷..... ۳-۳-۲ مؤمن طاق
- ۲۸..... ۴-۳-۲ زراره بن اعین
- ۳۰..... ۵-۳-۲ عبدالله بن ابی یعفر، شیعه واقعی
- ۳۰..... ۶-۳-۲ ابوحمزه ثمالی

۳۲..... ۷-۳-۲. محمد بن مسلم، راوی احادیث صادقین

بخش چهارم: گذری بر زندگی صادقین (ع)

۳۵..... ۱-۴-۲ امام محمد باقر (ع)

۳۷..... ۲-۴-۲ امام جعفر صادق (ع)

فصل سوم: الگوهای رفتاری

بخش اول: الگوهای رفتاری اجتماعی

۴۰..... مقدمه

۴۰..... ۱-۱-۳. موقعیت اجتماعی

۴۳..... ۲-۱-۳. کیفیت رفتار اجتماعی

۴۴..... ۳-۱-۳. ارکان و ویژگی‌های بنیادی جامعه

۴۴..... ۱-۳-۱. اسلام و جامعه

۴۵..... ۲-۳-۱. سنت‌های الهی در جامعه

۴۷..... ۳-۳-۱. ملاک برتری در جامعه

۴۸..... ۴-۳-۱. ریشه فتنه‌ها در جامعه

۴۹..... ۵-۳-۱. اصناف مردم

۵۰..... ۶-۳-۱. عدالت اجتماعی

۵۱..... ۷-۳-۱. حضور زن در جامعه

۵۴..... ۸-۳-۱. تأمین نیازمندان

۵۵..... ۹-۳-۱. کار و تلاش

۵۷..... ۴-۱-۳. اوصاف و هنجارهای مطلوب جامعه اسلامی

- ۳-۱-۴-۱. اعتدال گرایی در جامعه ۵۷
- ۳-۱-۴-۲. اهتمام به امور مسلمین ۵۸
- ۳-۱-۴-۳. حفظ آبرو و شخصیت افراد در جامعه ۶۰
- ۳-۱-۴-۴. بردباری در روابط اجتماعی ۶۰
- ۳-۱-۴-۵. تغافل و چشم پوشی از خطای دیگران ۶۱
- ۳-۱-۴-۶. اصلاح ذات البین ۶۱
- ۳-۱-۴-۷. ساده زیستی ۶۲
- ۳-۱-۴-۸. شادی در جامعه ۶۵
- ۳-۱-۴-۹. همگام با مردم ۶۷
- ۳-۱-۵-۱. آداب اجتماعی و معاشرت ۶۸
- ۳-۱-۵-۱-۱. سلام کردن ۶۹
- ۳-۱-۵-۱-۲. خوش خلقی ۷۰
- ۳-۱-۵-۱-۳. مهمان نوازی ۷۰
- ۳-۱-۵-۱-۴. همسایه داری ۷۱
- ۳-۱-۵-۱-۵. عیادت بیمار ۷۲
- ۳-۱-۵-۱-۶. تشییع جنازه ۷۳
- ۳-۱-۵-۱-۷. مشورت و راهنمایی ۷۴
- ۳-۱-۵-۱-۸. حقوق دوستان نسبت به همدیگر ۷۵
- ۳-۱-۵-۱-۹. چگونگی برخورد با شایعات ۷۶
- ۳-۱-۶-۱. آسیب شناسی روابط اجتماعی ۷۷

بخش دوم: الگوهای رفتاری فرهنگی

مقدمه	۷۹
۱-۲-۳. تأسیس دانشگاه و تربیت شاگردان	۷۹
۱-۱-۲-۳. ویژگی‌های دانشگاه صادقین	۸۳
۲-۲-۳. خنثی کردن تبلیغات دستگاه‌های حکومتی و معرفی صحیح عترت	۸۶
۳-۲-۳. مبارزه با مسلک‌های انحرافی	۸۷
۴-۲-۳. نشر فرهنگ شیعی	۸۹
۱-۴-۲-۳. توسعه فرهنگ مهدویت	۸۹
۲-۴-۲-۳. شکوفایی نهضت حسینی	۹۲
۵-۲-۳. مبارزه با تهاجمات فرهنگی	۹۴
۶-۲-۳. دعوت به ولایت پذیری	۹۵
۷-۲-۳. عنایت به فرهنگ آفرینی	۹۶
۸-۲-۳. رونق بخشیدن به دانش‌های اصیل اسلامی	۹۸
۱-۸-۲-۳. بهره‌گیری صحیح از قرآن	۹۹
۲-۸-۲-۳. فقه و فقاہت	۱۰۱
۳-۸-۲-۳. اجتهاد	۱۰۴
۱-۳-۸-۲-۳. تصریح دانشمندان به وجود اجتهاد در عصر ائمه	۱۰۴
۲-۳-۸-۲-۳. کیفیت فتوی در عصر معصومین	۱۰۵
۳-۳-۸-۲-۳. تشویق به مرجعیت	۱۰۶
۴-۳-۸-۲-۳. جدایی مرجعیت از دولت	۱۰۶

- ۱۰۷..... ۳-۲-۸-۳-۵. تحریم فتوی بدون علم
- ۱۰۸..... ۳-۲-۸-۳-۶. آموزش شیوه صحیح اجتهاد
- ۱۰۹..... ۳-۲-۸-۳-۷. اهمیت و جایگاه علم، علم آموزی و عالم
- ۱۱۲..... ۳-۲-۸-۳-۸. نمونه‌هایی از برخورد امام صادق (ع) با شاگردان
- ۱۱۳..... ۳-۲-۹. تبلیغ
- ۱۱۵..... ۳-۲-۹-۱. مناظره امام باقر (ع) و ابرش کلبی
- ۱۱۶..... ۳-۲-۹-۲. مناظره امام صادق و ابن ابی العوجاء
- ۱۱۷..... ۳-۲-۹-۳. آموزش و هدایت مناظرات

بخش سوم: الگوهای رفتاری سیاسی

- ۱۲۱..... مقدمه
- ۱۲۱..... ۳-۳-۱. اهداف سیاست
- ۱۲۲..... ۳-۳-۲. بینش سیاسی صادقین
- ۱۲۲..... ۳-۳-۳. حق تشکیل حکومت و انتخاب حاکم
- ۱۲۵..... ۳-۳-۴. حاکم دینی
- ۱۲۶..... ۳-۳-۵. سیاست عملی حاکم اسلامی
- ۱۲۸..... ۳-۳-۶. وظایف حاکمان اسلامی
- ۱۲۸..... ۳-۳-۶-۱. مخالفت با انتظارات زیادی خواهانه خویشاوندان
- ۱۲۹..... ۳-۳-۶-۲. اصل عزت و کرامت انسانی
- ۱۲۹..... ۳-۳-۶-۳. آزمودن افراد پیش از واگذاری مسئولیت
- ۱۳۰..... ۳-۳-۶-۴. نظارت بر عملکرد کارگزاران

- ۱۳۱..... ۳-۳-۶-۵. توکل بر خدا، اصل اساسی کارگزاران
- ۱۳۱..... ۳-۳-۶-۶. لیاقت و شایستگی
- ۱۳۲..... ۳-۳-۷-۷. ویژگی‌های مسئولان از دیدگاه صادقین
- ۱۳۲..... ۳-۳-۷-۱. عدالت محوری
- ۱۳۳..... ۳-۳-۷-۲. روحیه خدمتگزاری
- ۱۳۳..... ۳-۳-۷-۳. ساده زیستی و پرهیز از تجمل‌گرایی
- ۱۳۴..... ۳-۳-۷-۴. امانت داری و صداقت
- ۱۳۵..... ۳-۳-۸-۸. فعالیت‌های سیاسی صادقین(ع)
- ۱۳۵..... ۳-۳-۸-۱. وصیت سیاسی امام باقر (ع)
- ۱۳۶..... ۳-۳-۸-۲. وصیت سیاسی امام صادق (ع)
- ۱۳۶..... ۳-۳-۸-۳. مبارزه با حکومت‌های نامشروع و حاکمان ستمگر
- ۱۴۰..... ۳-۳-۸-۴. نحوه برخورد با جنبش‌های سیاسی
- ۱۴۲..... ۳-۳-۸-۵. تقیه و محافظه کاری
- ۱۴۳..... ۳-۳-۸-۱-۱. اهمیت تقیه
- ۱۴۴..... ۳-۳-۸-۲-۲. اقسام تقیه
- ۱۴۵..... ۳-۳-۸-۳-۳. اهداف تقیه
- ۱۵۰..... ۳-۳-۸-۶-۶. امر به معروف و نهی از منکر
- ۱۵۳..... ۳-۳-۸-۶-۱. آثار امر به معروف و نهی از منکر
- ۱۵۳..... ۳-۳-۸-۶-۲. اوصاف امر به معروف
- ۱۵۴..... ۳-۳-۹-۹. نهاد وکالت یا مراجع تقلید امروزی

۱۵۵..... ۱۰-۳-۳. حفظ وحدت سیاسی-اجتماعی مسلمین

۱۶۱..... فصل چهارم: نتیجه گیری

۱۶۳..... منابع و مأخذ

مقدمه

انسان در مسیر زندگی خود نیاز به الگوی عملی دارد تا با اقتدای به او حرکت کند. الگوهای بشری غالباً محدود به زمان و مکان معینی هستند و با گذشت زمان الگو بودن خود را از دست می‌دهند. افزون بر این که الگو بودن آنها همه جانبه و فراگیر نیست و فقط به یک یا چند خصلت محدود می‌شود. معصومین (علیهم السلام) به لحاظ برخورداری از شخصیت معنوی، الگوهای شایسته‌ای برای بشریت در هر مکان و زمانی می‌باشند. کسی که خواهان روشنایی در دل تاریکی است ناچار به استفاده کردن از چراغ است. از این جهت انسان هدایت طلب باید از نور هدایت ائمه (علیهم السلام) استفاده کند، چنان که نمی‌توان از چراغ، پیش‌تر رفت بلکه باید چراغ را روشن کرد و سپس در پناه روشنایی آن، راه را از بیراهه تشخیص داد، انسان حقیقت طلب نیز باید در پناه هدایت ائمه (علیهم السلام) به راهش ادامه دهد. بنابراین بهترین وسیله برای کسانی که در صدد شناخت خداوند هستند شاگردی در مکتب اهل بیت (علیهم السلام) است، چون آنها بهتر از دیگران خدا را می‌شناسند. همچنین الگوگیران از آنان نیز به میزان اقتدا و پیرویشان، برای دیگران الگو خواهند بود. بنابراین هر کس که از کمالات بیشتری برخوردار باشد، شایستگی بیشتری برای الگو شدن دارد، زیرا اسوه بودن معصومان در پیروان راستین آنان ظهور می‌کند. هیچ موجودی به اندازه‌ی ائمه‌ی اطهار برخوردار از کمال نیست، زیرا از جهت بینش، معصوم و از جهت منش، مصون هستند، از این رو شایسته‌ترین و برترین الگو هستند. پس هر کس در مسیر آنان قدم بردارد و پیروشان گردد نجات یافته و هر کس از آنان پیروی نکند هلاک خواهد شد، چرا که تنها راه نجات و رستگاری، پیروی از معصومین (علیهم السلام) می‌باشد.

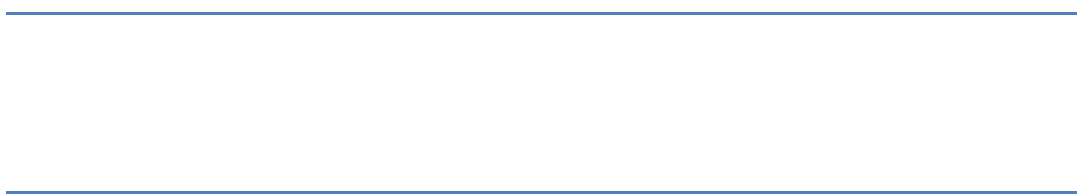
امروزه با وجود تهاجمات فرهنگی دشمنان و ارائه‌ی الگوهای وارداتی و مغایر دینی، بایستی اقشار گوناگون به ویژه جوانان را با نمونه‌های راستین تشیع آشنا ساخت تا بتوان الگوهای تقوا و فضیلت

انسانی را برای آنها ترسیم کرده و از سقوط آنها در دام الگوهای کاذب غرب پیشگیری نمود . دشمنان اسلام می‌کوشند با ارائه‌ی تصویری نادرست و غیر واقعی از اسلام برای خود مسلمانان، آنان را نسبت به دین خود بدبین کنند و از اسلام جدا سازند. از عدم آشنایی مسلمانان به دین خود سوء استفاده کرده و با استفاده از ابزارهای تبلیغاتی و به روز که در اختیار دارند اسلام را همان گونه که خود می‌خواهند به مسلمانان معرفی می‌کنند. بنابراین اگر شناخت شیعیان از اهداف و برنامه‌های امامانشان عمیق باشد معرفت‌شان نسبت به دین و تعالیم دینی دستخوش تغییر نخواهد شد. در این پژوهش ما با بررسی الگوهای رفتاری شیعه از منظر صادقین (علیهم السلام) این امکان را برای پیروان ایشان فراهم نموده تا بتوانند رفتار خود را بر اساس تعالیم اهل بیت (علیهم السلام) تنظیم نموده و در جهت رسیدن به جایگاه شیعه‌ی حقیقی گام بردارند.

صادقین (علیهم السلام) با اندیشه‌ها و تلاش‌های خود، تاریکی‌ها را از بین برده و در هر زمان امید حق ستیزان را نومید می‌ساختند. آنان از هر فرصتی برای نشر فرهنگ شیعی استفاده نموده و به مقابله با تهاجمات فرهنگی دشمنان پرداخته و همواره به ارشاد پیروان و شیعیان خویش می‌پرداختند.

برخی از آنچه ما در این پژوهش بدان پرداخته‌ایم عبارتست از: بیان ویژگی‌های شیعیان، معرفی اجمالی صادقین (علیهم السلام)، بررسی الگوهای رفتاری فرهنگی، اجتماعی و سیاسی و همچنین معرفی برخی از شاگردان صادقین (علیهم السلام) به عنوان شیعیان واقعی می‌باشد.

فصل اول: کلیات

کلیات

۱-۱. بیان مسئله

مذهب تشیع چه جذابیت‌هایی برای جهان امروز دارد؟ چه اقداماتی برای معرفی خود به جهانیان انجام داده است؟ آنچه در این راستا مهم به نظر می‌رسد این است که تشیع جهت معرفی خویش نیاز به بازشناسی و شناخت درست از خود دارد، وقتی این شناخت حاصل شد، در درجه بعد باید حقیقت و گوهر ناب تشیع را در خودش جدی‌تر متجلی کند. وقتی که به روایات اهل بیت (علیهم السلام) مراجعه نموده و به آنچه آنها در معرفی شیعه بیان فرموده توجه می‌کنیم، می‌بینیم که حداقل از بعضی از آنها بسیار فاصله گرفته‌ایم، یا چیزهایی در میان ما رواج یافته و نام تشیع به خودش گرفته که شاید در میان آموزه‌های اهل بیت (علیهم السلام) دیده نمی‌شود، این پژوهش ترسیم کننده سیمای شیعه راستین است، پاسخی است به این پرسش که شیعه در عصر حاضر تا چه میزان از فرهنگ و اوصاف یاد شده برخوردار بوده و با واقعیت کلمه چقدر مطابقت دارد. پس اگر اول خود را بشناسیم و ارزش‌های شیعه را همان گونه که ائمه (علیهم السلام) معرفی کرده‌اند در خودمان زنده کنیم، نخستین و مهمترین گام را در جهت معرفی فرهنگ تشیع به جهانیان برداشته‌ایم.

بنابراین باید در پی کسب این حقیقت باشیم که امامان معصوم (علیهم السلام) خصوصاً امام باقر (علیه السلام) و امام صادق (علیه السلام) به چه آرمانهایی می‌اندیشیده‌اند؟ چه اهدافی را جستجو می‌کرده‌اند؟ و با اقشار گوناگون اجتماعی از قبیل مخالفان و دوستان و هواداران‌شان چگونه رفتار می‌کرده‌اند؟ پاسخ به این سوالات می‌تواند کلید معرفت ما نسبت به ساحت قدسی این عزیزان باشد و همچنین چراغ راهی جهت پیمودن این مسیر و رسیدن به قله آن که همان شیعه راستین بودن است.

تلاش‌هایی که امام باقر و امام صادق (علیهم السلام) در تربیت شاگردان و ترویج عقاید ناب اسلام داشته‌اند بر کسی پوشیده نیست، لذا برآن شدیم تا به بررسی توصیه‌ها و رهنمودهایی که این

بزرگواران در راستای تربیت شیعیان داشته‌اند بپردازیم و الگوهای رفتاری والا را در این زمینه معرفی کنیم.

۱-۲. اهداف پژوهش

هدف کلی: بررسی الگوهای رفتاری شیعه از زندگی امام باقر (علیه السلام) و امام صادق (علیه السلام).

اهداف جزئی:

- تبیین و توضیح مفهوم الگوهای رفتاری شیعه از لحاظ لغوی و اصطلاحی.
- تبیین اهداف، آثار و اقدامات امام باقر و امام صادق (علیهما السلام).
- بیان اوصاف و اصناف شیعیان و همچنین شرح وظایف آنها از نگاه این دو بزرگوار.
- ارائه دستورالعمل‌ها و توصیه‌های ایشان جهت کسب معرفت نسبت به وظایف خود به عنوان شیعه واقعی.
- معرفی الگوهایی والا از شیعیان.
- تحلیل و بررسی الگوهای رفتاری فرهنگی شیعه.
- تحلیل و بررسی الگوهای رفتاری اجتماعی شیعه.
- تحلیل و بررسی الگوهای رفتاری سیاسی شیعه.

۱-۳. سؤالات تحقیق:

پرسش اصلی:

۱- مراد از الگوی رفتاری چیست؟

۲- آیا توصیه‌های صادقین (علیهما السلام) هرگز در کسانی تجلی پیدا کرد؟

۳- ویژگی‌های شیعه واقعی از نگاه امام باقر (علیه السلام) و امام صادق (علیه السلام) چیست؟

۱-۴. فرضیه ها:

- ۱- الگوی رفتاری، منظور رفتار شخصی فرد در امور، فارغ از دیگران می‌باشد.
- ۲- توصیه‌های صادقین (علیهم السلام) در اصحاب و یاران نزدیک‌شان از قبیل: زراره، محمد بن مسلم و... تجلی پیدا کرد..
- ۳- از جمله ویژگی‌های شیعه واقعی از نگاه امام باقر (علیه السلام) و امام صادق (علیه السلام) این است که از خداوند پروا داشته و مطیع فرمان او باشند.

۱-۵. پیشینه تحقیق:

- اهل بیت (علیهم السلام) همواره به جایگاه و نقش شیعیان در ترویج اسلام ناب محمدی (صلی الله علیه و آله) اهمیت داده و از هر فرصتی برای هدایت پیروان خود استفاده کرده اند، این تعالیم سینه به سینه نقل شده و توسط نویسندگان کتب اسلامی گردآوری و مطرح شده، که هر کدام از این آثار به نوبه-ی خود در خور اهمیت‌اند و اثری گرانبها برای حفظ و انتقال تعالیم و سیره‌ی پیشوایان می‌باشد. از جمله آثاری که در این زمینه نگاشته شده عبارتند از:
- «امام باقر(ع)، جلوه امامت در افق دانش» نوشته‌ی «احمد ترابی». از جمله مباحثی که در این اثر بدان پرداخته شده عبارتست از: اجمالی از ولادت تا رحلت امام، زندگی علمی امام، زندگی سیاسی و اجتماعی.
 - «امام صادق(ع) و مذاهب چهارگانه» نوشته‌ی «اسد حیدر». نویسنده به مباحثی از این قبیل پرداخته است: شخصیت امام صادق و آراء عالمان درباره ایشان، دانشگاه امام و شاگردان و راویان وی، پیدایش مذهب جعفری و عوامل گسترش آن.
 - همچنین دو اثر دیگر که اخیراً نگاشته شده توسط «حبیب الله احمدی» تحت عناوین: «امام باقر الگوی زندگی» و «امام صادق الگوی زندگی». نویسنده در این آثار نگاهی به زندگی صادقین (ع)